

Opinia Komitetu Regionów „Wkład polityki spójności w strategię »Europa 2020«”

(2011/C 15/03)

WNIOSKI KOMITETU REGIONÓW

- Należy w zorganizowany sposób włączyć Komitet Regionów w dalszą realizację strategii „Europa 2020”, także z wykorzystaniem ustaleń wynikających z Platformy Monitorowania Strategii „Europa 2020”. Prócz tego w sprawozdaniu rocznym Komisji Europejskiej na szczyt wiosenny należy przewidzieć konkretny rozdział na temat zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych w realizację strategii.
- Także w przyszłości polityka spójności musi być ukierunkowana na zapisane w traktacie UE cele spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej, w szczególności poprzez zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju regionów i zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych. Jest to niezbędne do tego, by mogła wnieść czynny wkład w realizację strategii „Europa 2020”.
- Tylko dzięki perspektywie horyzontalnej polityki spójności można zagwarantować, że wszystkie regiony w Unii Europejskiej będą miały szansę aktywnego udziału w realizacji strategii „Europa 2020”.
- Może się to udać dzięki *paktowi terytorialnemu z władzami lokalnymi i regionalnymi* określającemu udział samorządów terytorialnych w realizacji strategii „Europa 2020” oraz zalecającemu pakty terytorialne, które na szczeblu krajowym umożliwiłyby zorganizowany udział samorządów lokalnych odpowiednio do ich kompetencji.

Sprawozdawca generalny:	dr Michael SCHNEIDER (DE/PPE), sekretarz stanu ds. federalnych i europejskich, pełnomocnik kraju związkowego Saksonia-Anhalt przy rządzie federalnym
Dokument źródłowy:	Wniosek prezydencji belgijskiej

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Uwagi wstępne

1. Stwierdza, że przedłożenie komunikatu Komisji Europejskiej i konkluzji Rady Europejskiej w sprawie strategii „Europa 2020” oznacza podjęcie ważnych decyzji dotyczących przyszłego ukierunkowania strategii politycznych UE na wspieranie zrównoważonego wzrostu, innowacji i zatrudnienia.

2. Podkreśla, że w toku dalszych rozmów instytucje europejskie porozumiały się w kwestii wymiernych celów i priorytetowych dziedzin, które mają być wspierane w najbliższych miesiącach poprzez projekty przewodnie i wnioski legislacyjne.

3. Zwraca uwagę na fakt, że szczególnie istotne jest włączenie samorządów lokalnych i regionalnych w dalsze kształtowanie strategii, a także ich czynny udział w tym zakresie oraz zwiększenie ich roli w jej realizacji.

4. W tym kontekście stwierdza, że kluczem do sukcesu strategii „Europa 2020” jest konsekwentne wykorzystywanie potencjału i zasobów samorządów lokalnych i regionalnych.

5. Podkreśla znaczący wkład, jaki polityka spójności UE może wnieść w realizację strategii „Europa 2020”.

6. W związku z powyższym z zadowoleniem przyjmuje fakt, że belgijska prezydencja Rady zwróciła się do Komitetu Regionów o sporządzenie opinii w sprawie przyszłej roli polityki spójności w realizacji strategii „Europa 2020”.

7. Przypomina, że w minionych latach Komitet Regionów intensywnie zajmował się ukierunkowaniem strategii lizbońskiej oraz udziałem samorządów lokalnych i regionalnych w jej realizacji, a także angażował się w kwestię przyszłego ukierunkowania strategii „Europa 2020”.

8. W tym kontekście zwraca uwagę przede wszystkim na następujące dokumenty:

— Białą księgę Komitetu Regionów w sprawie wielopoziomowego sprawowania rządów ⁽¹⁾, w której odnośnie do spój-

ności terytorialnej wezwano do konsekwentnego włączania samorządów lokalnych i regionalnych w sektorowe obszary polityki UE;

— opinię „Przyszłość strategii lizbońskiej po 2010 r.” ⁽²⁾, w której stwierdzono, że nowa strategia powinna opierać się na istniejących strukturach partnerstwa;

— opinię „Przyszłość polityki spójności” ⁽³⁾, w której wezwano do tego, by polityka spójności nadal stanowiła główny filar procesu integracji europejskiej.

Cele: „Europa 2020” i spójność są współzależne

9. Podkreśla, że punktem wyjścia dla oceny przyszłej roli polityki spójności w realizacji strategii „Europa 2020” muszą być podstawy traktatowe i cele poszczególnych obszarów polityki UE.

10. Stwierdza w związku z tym, że wkład polityki spójności w realizację strategii „Europa 2020” powinien mieścić się w ramach celów określonych w art. 174 TFUE oraz przekrojowego celu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej ustanowionego przez traktat lizboński w art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

11. Zwraca uwagę na fakt, że polityka spójności ma na celu wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, aby wspierać harmonijny rozwój całej Unii i zmniejszać dysproporcje w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofanie regionów w najgorszym położeniu. Szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom o niekorzystnych warunkach gospodarczych bądź obszarom dotkniętym przemianami przemysłowymi i regionom o poważnych i trwałych niekorzystnych warunkach przyrodniczych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, przygraniczne i górskie. Ponadto Komitet Regionów przypomina o wymienionych w badaniu „Europa 2020” wyzwaniach dla regionów UE, w tym regionów położonych przy zewnętrznych granicach UE, a także obszarów miejskich, których strefy peryferyjne ulegają często stopniowej degradacji i ubożeniu pod względem społecznym i gospodarczym. Uważa również, że w realizacji strategii „Europa 2020” należy uwzględnić aspekt regionów najbardziej oddalonych, zgodnie z art. 349 TFUE.

⁽¹⁾ Biała księga Komitetu Regionów w sprawie wielopoziomowego sprawowania rządów, Cdr 89/2009 fin.

⁽²⁾ Opinia Komitetu Regionów „Przyszłość strategii lizbońskiej po 2010 r.”, Cdr 25/2009 fin.

⁽³⁾ Opinia perspektywiczna Komitetu Regionów „Przyszłość polityki spójności”, Cdr 210/2009 fin.

12. Stwierdza, że fundusze strukturalne UE znacząco przyczyniły się do realizacji dotychczasowej strategii lizbońskiej, ale ubolewa nad zbyt słabym włączeniem samorządów terytorialnych w jej realizację.

13. W związku z powyższym popiera konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 czerwca 2010 r., w których Rada Europejska podkreśla znaczenie propagowania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz rozwijania infrastruktury, by przyczynić się do powodzenia strategii „Europa 2020”. Ubolewa jednak nad bardzo małym wyczuleniem w tych konkluzjach na kwestie terytorialne.

14. Wskazuje na wniosek z raportu Wima Koka dotyczący niewłączania samorządów lokalnych i regionalnych w realizację strategii lizbońskiej i w związku z nim stwierdza, że konieczne jest stworzenie podstawowego warunku udanej realizacji strategii „Europa 2020” poprzez aktywny udział samorządów na najniższym szczeblu.

15. W związku z tym uważa, że powodzenie realizacji strategii „Europa 2020” zależy zwłaszcza od następujących aspektów:

- włączenie samorządów lokalnych i regionalnych musi nastąpić na wczesnym etapie i na szeroką skalę, aby osiągnąć identyfikację podmiotów z celami, treścią i środkami strategii „Europa 2020”;
- strategia „Europa 2020” musi być w stanie wykorzystać potencjał rozwojowy wszystkich samorządów terytorialnych;
- strategię „Europa 2020”, która ma raczej układ tematyczny, należy powiązać z perspektywą horyzontalną polityki spójności, aby osiągnąć pełne uczestnictwo i działanie we wszystkich samorządach terytorialnych.

16. Ostrzega jednak przed zwiększaniem obciążeń administracyjnych związanych z polityką spójności poprzez dodatkowe obowiązki sprawozdawcze wykraczające poza aktualnie obowiązujące procedury.

17. Podkreśla, że także w przyszłości w centrum polityki spójności muszą znajdować się elastyczne strategie dopasowane do potrzeb lokalnych i regionalnych i przyczyniające się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” poprzez udzielanie odpowiedzi na bardzo zróżnicowane potrzeby rozwoju samorządów lokalnych i regionalnych.

18. Przypomina swój zdecydowany sprzeciw wobec propozycji Komisji Europejskiej przedstawionej w komunikacie w sprawie zacieśnienia zarządzania gospodarczego z 12 maja 2010 r., by w ramach procedury nadmiernego deficytu zawieszać wypłacanie środków z funduszy strukturalnych, oraz odwołuje się do swojej rezolucji z 10 czerwca 2010 r. ⁽⁴⁾.

19. Przypomina, że polityka spójności jest również ściśle powiązana z usługami świadczonymi w interesie ogólnym,

ponieważ i jedna i drugie przyczyniają się w przekrojowy sposób do wzmocnienia rynku wewnętrznego oraz spójności w Europie. Sądzi zatem, że usługi świadczone w interesie ogólnym, jako czynnik o kluczowym znaczeniu dla inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, powinny zostać w szczególności sposób podkreślone w strategii „Europa 2020”. Jak stwierdza Mario Monti w sprawozdaniu dotyczącym nowej strategii na rzecz jednolitego rynku (maj 2010 r.), to zwłaszcza finansowanie infrastruktury dla usług świadczonych w interesie ogólnym oraz usługi związane z włączeniem społecznym trzeba określić jako cele polityczne przyszłej strategii wzrostu Unii Europejskiej.

20. Uważa, że najważniejsze zadanie i istotną wartość dodaną strategii „Europa 2020” stanowi przystąpienie do niezbędnych reform strukturalnych w Europie, w tym reform obejmujących instytucje UE, w celu wzmocnienia zrównoważonego wzrostu, innowacji i zatrudnienia. Reformy te mają także duże znaczenie dla skutecznego stosowania polityki spójności.

21. Odrzuca środki, które ograniczają priorytety stosowania funduszy strukturalnych na ograniczenie wąskich gardeł strukturalnych określonych w strategii „Europa 2020”, jeżeli nie są one przy tym zgodne z celami polityki spójności (warunki dotyczące treści).

22. Dostrzega jednak, w ramach partnerskiego dialogu z samorządami lokalnymi i regionalnymi, który musi rozpocząć się odpowiednio wcześniej przed następnym programowaniem funduszy strukturalnych, oraz w odpowiednich przypadkach na podstawie porozumień umownych, takich jak pakt terytorialne proponowane przez KR, możliwość określenia wspólnych celów i warunków ramowych dla przyszłego wykorzystania funduszy strukturalnych, które byłyby wtedy w wysokim stopniu wiążące dla wszystkich zainteresowanych podmiotów i mogły w ten sposób przyczynić się także do spełnienia warunków makroekonomicznych.

Wkład polityki spójności w realizację trzech priorytetów: inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

23. Z zadowoleniem przyjmuje zasadnicze ukierunkowanie strategii „Europa 2020” na zrównoważony rozwój, innowacje i zatrudnienie oraz wspiera większe włączenie wymiaru społecznego i ekologicznego.

24. Dostrzega w nim wyraz rozległego zrozumienia sytuacji, zgodnie z którym konkurencyjność musi opierać się na zrównoważonym rozwoju oraz większej spójności społecznej i terytorialnej.

25. Stwierdza, że już w przeszłości polityka spójności wniosła znaczący wkład we wzmocnienie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w Unii Europejskiej, które to elementy odgrywają teraz kluczową rolę w strategii „Europa 2020”.

⁽⁴⁾ Stanowisko Komitetu Regionów wyrażone w rezolucji z 10 czerwca 2010 r. (CdR 175/2010, pkt 12).

Wkład polityki spójności w osiągnięcie celów

26. Podkreśla, że instrumenty polityki spójności – w ramach celów polityki spójności określonych w traktacie – mogą wnieść ważny wkład w osiągnięcie celów strategii „Europa 2020”. Niezbędne jest przy tym zachowanie równowagi między tradycyjną (wciąż aktualną) misją tej polityki a nowymi, wspólnymi dla całej UE wyzwaniami strategicznymi. Równowagę taką można uzyskać m.in. poprzez utrzymanie specyficznego statusu regionów konwergencyjnych.

27. Zwraca uwagę na fakt, że, zwłaszcza w kontekście coraz bardziej ograniczonych zasobów finansowych, cele przyszłej strategii „Europa 2020” nie są w szczególności ukierunkowane na ilościowe wykorzystanie środków budżetowych oraz sądzi, że udana realizacja strategii „Europa 2020” będzie w znacznym stopniu uzależniona od rodzaju i jakości wykorzystywanych instrumentów oraz ich praktycznej funkcjonalności. W związku z tym stwierdza, że zasadne jest dążenie do maksymalnej integracji wszystkich istniejących instrumentów finansowych UE. W szczególności dotyczy to instrumentów, które faktycznie służą finansowaniu przedsięwzięć o pokrewnej naturze (np. EFRR i EFRROW w części dotyczącej rozwoju obszarów wiejskich).

28. Dostrzega konieczność dalszego rozwoju innowacyjnych instrumentów finansowania w ramach polityki spójności, np. funduszy odnawialnych, aby dodatkowo pobudzić funkcjonowanie polityki spójności w odniesieniu do celów strategii „Europa 2020”.

29. W odniesieniu do *celu dotyczącego zatrudnienia* (zwiększenie do 75 % stopy zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat w Unii Europejskiej), zwraca uwagę na fakt, że w ramach obecnego programu funduszy strukturalnych zarezerwowano ok. 14 mld EUR na podnoszenie zdolności przedsiębiorstw i pracowników do przewidywania zmian i zarządzania nimi. Z kwoty tej około 9,4 mld EUR przeznaczono na pomoc przedsiębiorstwom we wprowadzaniu skutecznych strategii rozwoju kapitału ludzkiego.

30. Podkreśla przy tym konieczność wzmocnienia interakcji między funduszami o wymiarze terytorialnym, a w szczególności współdziałania Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w celu stworzenia nowych możliwości zatrudnienia lub zwiększenia szans na rynku pracy poprzez środki na rzecz szkoleń i kształcenia ustawicznego.

31. Popiera w związku z tym propozycję utworzenia wspólnych europejskich ram strategicznych obejmujących Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejski Fundusz Rybacki. Wzywa zatem Komisję Europejską do zapewnienia współdziałania EFRR i EFS także w następnym okresie programowania poprzez wspólne rozporządzenie ramowe w zakresie polityki spójności.

32. W odniesieniu do *celu dotyczącego badań* (zwiększenie wydatków na badania i rozwój w UE do 3 % PKB) zwraca uwagę na fakt, że według Komisji w obecnym okresie programowania na badania i rozwój wykorzystano 86 mld EUR, czyli 25 % środków finansowych w ramach polityki spójności, przeznaczając je na budowę i rozbudowę środowiska badawczego w europejskich regionach.

33. Przypomina, że przewidziana w ramach polityki spójności polityka wsparcia ukierunkowana na samorządy regionalne i lokalne może przyczynić się do wspierania europejskich ośrodków doskonałości, rozszerzając niezbędny zakres działania europejskiej polityki badań i innowacji, aby doprowadzić do sukcesu strategii „Europa 2020”.

34. Sądzi, że w odniesieniu do *celu dotyczącego klimatu i energii* (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii o 20 % i zwiększenie efektywności energetycznej o 20 %) poprawa jakości środowiska naturalnego musi nadal stanowić priorytet programów w ramach funduszy strukturalnych we wszystkich państwach członkowskich oraz stwierdza, że w obecnym okresie programowania przeznaczają się na ten cel ok. jednej trzeciej łącznych środków finansowych w ramach polityki spójności (105 mld EUR). Uważa ponadto, że utworzenie nowego instrumentu finansowego w dziedzinie polityki przeciwdziałania zmianie klimatu na poziomie międzynarodowym nie może oznaczać zmniejszenia środków przeznaczonych na politykę spójności. Przypomina w tym kontekście swój apel o to, by bilans inwestycji nie prowadził do dodatkowych emisji gazów cieplarnianych.

35. Stwierdza, że z tych środków ok. 48 mld EUR przyczynia się do realizacji środków w różnych dziedzinach związanych z wyzwaniami wynikającymi ze zmiany klimatu, włącznie ze środkami ograniczającymi skutki zmiany klimatu i działaniami adaptacyjnymi. Obejmuje to także inwestycje takie jak promowanie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii (9 mld EUR) oraz działania pośrednie, m.in. projekty zrównoważonego transportu miejskiego (6,2 mld EUR).

36. W odniesieniu do *celu dotyczącego kształcenia* (ograniczenie wskaźnika przerywania nauki i zwiększenie odsetka osób w wieku 30–34 lat posiadających wyższe wykształcenie lub równoważny poziom kwalifikacji do 40 %) zwraca uwagę na fakt, że już w obecnym okresie programowania w wielu programach operacyjnych polityka spójności wnosi ważny wkład w ograniczanie wskaźnika przerywania nauki. Trzeba przy tym mieć na uwadze szczególne wyzwania związane z utrzymaniem placówek kształcenia i zapewnieniem dojazdu do nich na obszarach o bardzo niskiej gęstości zaludnienia.

37. Podkreśla jednak też, że kompetencje Unii w tym zakresie są ograniczone i że państwa członkowskie muszą zapewnić władzom lokalnym i regionalnym wystarczające finansowanie i uprawnienia decyzyjne oraz określić swoje cele krajowe odpowiednio do swojej sytuacji wyjściowej i uwarunkowań krajowych, z uwzględnieniem tych wymiernych celów.

38. W odniesieniu do *celu dotyczącego ubóstwa* (zmniejszenie liczby osób ubogich i zagrożonych ubóstwem w Unii Europejskiej o 20 mln) jest zdania, że polityka spójności w ramach ukierunkowania na wzrost i zatrudnienie może wnieść wkład w walkę z ubóstwem w Unii Europejskiej, przede wszystkim poprzez wspieranie lokalnych i regionalnych projektów związanych z integracją i zatrudnieniem. W nowych programach przeznaczono ok. 19 mld EUR na eliminację barier w dostępie do zatrudnienia, szczególnie dla kobiet i osób młodych, a także osób starszych i pracowników o niskich kwalifikacjach.

39. Zwraca uwagę na fakt, że według Komisji Europejskiej w latach 2007 i 2008 bieżące programy EFS wpłynęły na sytuację prawie 6 milionów ludzi, z których 52 % stanowią kobiety. Około jednej trzeciej działań dotyczyło pomocy pracownikom. Wprowadzono również środki skierowane do osób bezrobotnych (33 % beneficjentów, w tym 7 % dotkniętych długotrwałym bezrobociem), a także do szczególnie zagrożonych grup społecznych, takich jak migranci i mniejszości (13 %).

40. W tym kontekście zauważa, że zgodnie z art. 153 TFUE Unia Europejska jedynie wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich w tej dziedzinie.

41. Podkreśla konieczność dopuszczenia możliwości wykorzystywania funduszy strukturalnych w przeciwdziałaniu nierównościom zdrowotnym.

Wkład polityki spójności w realizację projektów przewodnich

42. Stwierdza, że projekty przewodnie przewidziane w ramach strategii „Europa 2020” zasadniczo służą realizacji celów tematycznych lub sektorowych, jednak pokrywają także znaczne części polityki spójności.

43. Przyjmuje do wiadomości, że w odniesieniu do realizacji większości projektów przewodnich Komisja zwróciła już uwagę na wkład funduszy strukturalnych oraz postrzega politykę spójności i fundusze strukturalne jako ważne katalizatory inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w państwach członkowskich i regionach UE.

44. Zwraca uwagę na konieczność dostosowania środków określonych w ramach projektów przewodnich strategii „Europa 2020” do już istniejących procesów i środków, aby zapewnić przejrzystość oraz zapobiec powielaniu procesów i wymogów dotyczących sprawozdawczości.

45. Wzywa Komisję Europejską, aby w ramach dalszego rozwoju projektów przewodnich przyjęła podejście zintegrowane pomiędzy różnymi europejskimi instrumentami wsparcia i zagwarantowała, że podejście zdecentralizowane będzie uwzględniane oraz, zależnie od możliwości i potrzeb, rozbudowywane.

46. Potwierdza swój postulat, zawarty już w opinii w sprawie polityki spójności, zgodnie z którym zaproponowane projekty przewodnie nie mogą prowadzić do zawężenia europejskiej polityki spójności. Fundusze strukturalne muszą nadal umożliwiać zintegrowane rozwiązywanie problemów na szczeblu regionalnym i nie mogą zostać zredukowane do wypełniania postulatów sektorowych.

47. W odniesieniu do projektu przewodniego „Europejska agenda cyfrowa” stwierdza, że zwłaszcza w przypadku szerokiego dostępu do sieci szerokopasmowych na obszarach wiejskich lub przy opracowywaniu nowych usług w celu rozwiązania problemu zmian demograficznych istnieją ścisłe powiązania pomiędzy agendą cyfrową a realizowaniem polityki spójności.

48. W odniesieniu do projektu przewodniego „Unia innowacji” dostrzega możliwość osiągnięcia lepszego podziału pracy i zadań pomiędzy ukierunkowanym na doskonałość wspieraniem badań podstawowych i badań stosowanych na szczeblu europejskim a wspieraniem innowacji na szczeblu zdecentralizowanym, aby w ten sposób rozszerzać niezbędny zakres działania.

49. W tym kontekście zwraca uwagę na środki polityki spójności służące tworzeniu skutecznych regionalnych systemów innowacyjnych, instrumentów współpracy terytorialnej, dostarczeniu kapitału podwyższonego ryzyka i środków mających na celu szybsze wprowadzanie innowacyjnych produktów oraz tworzenie sieci zainteresowanych podmiotów z kręgów gospodarki, nauki i administracji.

50. Wzywa do wzmocnienia komplementarnego podziału ról pomiędzy instrumentami UE w przypadku środków na szczeblu zdecentralizowanym służących wspieraniu innowacji, zwłaszcza że wspieranie innowacji już teraz stanowi kluczowy element programów funduszy strukturalnych UE.

51. W odniesieniu do projektu przewodniego „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” z zadowoleniem przyjmuje cel, jakim jest uniezależnienie zużycia zasobów od wzrostu, i zwraca uwagę na fakt, że zwłaszcza w przypadku renowacji infrastruktury energetycznej, alternatywnych źródeł energii, wspierania działalności w zakresie recyklingu i rozwoju zrównoważonych koncepcji transportu należałoby przyjąć zdecentralizowane podejście do działania, wraz z szerszym wykorzystaniem funduszy strukturalnych, co pozwoliłoby zwiększyć skuteczność inicjatywy.

52. Wyraźnie stwierdza, że w przypadku rozmaitych odrębnych środków w tej dziedzinie konieczne jest staranne rozgraniczenie kompetencji pomiędzy Unią Europejską a państwami członkowskimi oraz przestrzeganie zasady pomocniczości. Ponadto należy zwracać szczególną uwagę na efektywność rozmaitych stosowanych środków.

53. W odniesieniu do projektu przewodniego „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” podkreśla, że polityka spójności wnosi ważny wkład we wzmacnianie konkurencyjności poprzez wykorzystanie potencjału rozwoju przemysłu, zwłaszcza w słabszych regionach, wspieranie inicjatyw na rzecz klastrów, środki służące wspieraniu MŚP, rozbudowę infrastruktury służącej bezpośrednio przemysłowi lub wsparcie przy dywersyfikacji ośrodków przemysłowych.

54. W odniesieniu do projektu przewodniego „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” z zadowoleniem przyjmuje starania Komisji mające na celu wspieranie młodszej generacji w zakresie kształcenia i na rynku pracy oraz opowiada się za wspieraniem mobilności studentów i osób odbywających szkolenia oraz środków służących wspieraniu integracji młodych ludzi na rynku pracy.

55. Zwraca uwagę na fakt, że projekty przewodnie w znacznym stopniu pokrywają się z obszarami stosowania Europejskiego Funduszu Społecznego, i wspiera postulat dotyczący lepszego powiązania tych celów z odpowiednimi europejskimi instrumentami finansowania.

System zarządzania polityką spójności może znacznie przyczynić się do udanej realizacji strategii „Europa 2020”

56. Stwierdza, że wielopoziomowy system polityki strukturalnej, opracowany z sukcesem w ostatnich latach przy istotnym udziale podmiotów lokalnych i regionalnych oraz z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań, może wnieść ważny wkład w udaną realizację strategii „Europa 2020”.

57. Podkreśla, że w tym celu należy zachować lub rozbudować następujące elementy polityki spójności:

- wieloletnie programowanie,
- dzielone zarządzanie środkami i współfinansowanie,
- upowszechnienie realizacji polityki strukturalnej we wszystkich regionach Unii Europejskiej,
- programowanie w oparciu o wskaźniki wychodzące poza PKB i ocena programów przy udziale samorządów lokalnych i regionalnych,
- zdecentralizowane wdrażanie,
- włączenie podmiotów na najniższym szczeblu zgodnie z zasadą partnerstwa funduszy strukturalnych,
- elastyczne stosowanie europejskich priorytetów w regionach,
- współpraca terytorialna.

58. Utwierdza się w przekonaniu, że dotychczasowe ukierunkowanie polityki spójności na wzrost i zatrudnienie zmierza we właściwą stronę, dlatego nie widzi potrzeby wprowadzenia dalszych obostrzeń w istniejącym przeznaczeniu funduszy strukturalnych. Przy tym podstawą polityki spójności nadal muszą być strategie dostosowane do warunków lokalnych i regionalnych oraz uwzględniające zróżnicowane potrzeby w zakresie rozwoju.

59. Wzywa instytucje europejskie, aby w odniesieniu do szybkiej realizacji strategii „Europa 2020” i jej związków z polityką spójności stworzyły możliwości demokratycznego i odpowiedniego udziału właściwych organów, np. zapewniły dość czasu na konsultacje i sformułowanie stanowisk na wszystkich szczeblach oraz zadbały o zachowanie przejrzystości i zrozumiałości procesów decyzyjnych.

Rola samorządów lokalnych i regionalnych w odniesieniu do realizacji strategii „Europa 2020”

60. Zwraca uwagę, że zapisana w traktacie idea spójności terytorialnej powinna być naczelną zasadą w realizacji strategii „Europa 2020”, podobnie jak w innych dziedzinach polityki UE. Na wszystkich etapach wdrażania strategii należy uwzględnić zasadę wielopoziomowego sprawowania rządów.

61. Dostrzega jednak także konieczność wzmocnienia, w razie potrzeby, zdolności administracyjnych samorządów lokalnych i regionalnych, aby i one mogły odegrać swoją ważną rolę w ramach strategii „Europa 2020”.

62. W związku z tym wzywa instytucje europejskie i państwa członkowskie, aby w ramach paktu terytorialnego z samorządami lokalnymi i regionalnymi określiły swój udział w realizacji strategii „Europa 2020”, opisując także rolę projektów przewodnich realizowanych na najniższym szczeblu. Zalecenie dotyczące paktów terytorialnych powinno umożliwić na szczeblu krajowym zorganizowany udział samorządów terytorialnych odpowiednio do ich kompetencji oraz w poszanowaniu zasady pomocniczości.

63. Proponuje wykorzystanie europejskiej polityki spójności jako głównego instrumentu udziału władz lokalnych i regionalnych w realizacji strategii „Europa 2020” w rozumieniu tego paktu terytorialnego. Na wszystkich obszarach objętych polityką spójności należy za pomocą paktu terytorialnego umożliwić mobilizację kompetentnych podmiotów w terenie, by zrealizować priorytety i kluczowe cele strategii „Europa 2020”.

64. Opowiada się za tym, by w ramach celów polityki spójności przewidzieć uzupełniające przepisy, które umożliwiłyby władzom lokalnym i regionalnym aktywny udział w realizacji priorytetów wzrostu i kluczowych celów strategii „Europa 2020” za pośrednictwem ich programów operacyjnych.

65. Proponuje, by w ramach celu europejskiej współpracy terytorialnej zorganizowano wymianę doświadczeń i tworzenie sieci między władzami lokalnymi i regionalnymi z myślą o realizacji priorytetów i kluczowych celów strategii „Europa 2020” i by w stosownych przypadkach wykorzystano również europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej (EUWT). W dziedzinie współpracy transgranicznej można by wyznaczyć dodatkowe priorytety udziału władz lokalnych i regionalnych w realizacji projektów przewodnich Komisji Europejskiej.

66. Proponuje, by sprawozdania dotyczące realizacji działań w ramach europejskich funduszy, sporządzane dla Komisji Europejskiej, wykorzystywać do oceny efektów wysiłków władz lokalnych i regionalnych na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Dzięki temu można by uniknąć nowych struktur biurokratycznych i obowiązków sprawozdawczych. Nie wymagałoby to ani nowych instytucji, ani dodatkowych środków.

67. Apeluje do Komisji Europejskiej, by na podstawie wspomnianych sprawozdań regularnie informowała Parlament Europejski i Komitet Regionów o realizacji paktów terytorialnych dotyczących strategii „Europa 2020” w ramach polityki spójności UE i by omawiała z tymi instytucjami strategiczne zmiany.

68. Wzywa Komisję Europejską, aby w ramach piątego sprawozdania w sprawie spójności gospodarczej i społecznej przedstawiła swoją wizję przyszłych powiązań pomiędzy polityką spójności a realizacją strategii „Europa 2020”.

69. Sądzi, że opublikowanie piątego sprawozdania w sprawie spójności na początku listopada 2010 r. musi zapoczątkować unijną dyskusję na temat przyszłych wytycznych polityki spójności w świetle strategii „Europa 2020” przy włączeniu szczebla lokalnego i regionalnego, aby następnie uchwalić je po fazie konsultacji i współpracy, wystarczająco wcześniej przed rozpoczęciem nowego okresu wsparcia.

70. Ponadto dostrzega potrzebę zorganizowanego udziału Komitetu Regionów w dalszej realizacji strategii „Europa 2020” i w tym kontekście proponuje, aby w sprawozdaniu rocznym Komisji Europejskiej na szczyt wiosenny przewidziano konkretny rozdział na temat zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych w strategię.

71. Podkreśla wiedzę o wymiarze terytorialnym dostarczaną przez Platformę Monitorowania Strategii „Europa 2020” na potrzeby analizy realizacji strategii „Europa 2020” i prac Komitetu Regionów.

Przedstawia następujące wnioski:

72. Także w przyszłości polityka spójności musi być ukierunkowana na zapisane w traktacie UE cele spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej, w szczególności poprzez zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju regionów i zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych.

73. Jest to niezbędne do tego, by mogła wnieść czynny wkład w realizację strategii „Europa 2020”.

74. Może się to jednak udać tylko wówczas, gdy polityka spójności także w przyszłości będzie obejmowała wszystkie regiony Unii Europejskiej.

75. Tylko dzięki perspektywie horyzontalnej polityki spójności można zagwarantować, że wszystkie regiony w Unii Europejskiej będą miały szansę aktywnego udziału w realizacji strategii „Europa 2020”.

76. Może się to udać dzięki *paktowi terytorialnemu z władzami lokalnymi i regionalnymi* określającemu udział samorządów terytorialnych w realizacji strategii „Europa 2020” oraz zalecającemu pakty terytorialne, które na szczeblu krajowym umożliwiłyby zorganizowany udział samorządów lokalnych odpowiednio do ich kompetencji.

77. Wsparcie w ramach polityki spójności musi jednak nadal koncentrować się na regionach najsłabszych i obciążonych największymi problemami, a w odniesieniu do regionów, które po 2013 r. przestaną się mieścić w pułapach pomocy (włącznie z regionami dotkniętymi tzw. efektem statystycznym), trzeba wypracować, w obliczu wciąż istniejących trudności, odpowiednie i sprawiedliwe przepisy przejściowe, aby zapewnić utrzymanie osiągniętych efektów w przypadku regionów, które przestaną otrzymywać wsparcie, dbając tym samym o zrównoważony rozwój.

78. Jednocześnie należy nadal wspierać regiony, które już obecnie wnoszą ważny wkład w konkurencyjność UE. Ponadto w regionach silniejszych gospodarczo istnieją także obszary słabsze strukturalne, które również wymagają wsparcia.

79. Współpraca terytorialna może wnieść ważny wkład w realizację strategii „Europa 2020” w ramach współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej.

80. Także w przyszłości Europejski Fundusz Społeczny musi pozostać częścią polityki spójności, co należy zagwarantować przy pomocy wspólnego rozporządzenia ramowego.

81. Należy w zorganizowany sposób włączyć Komitet Regionów w dalszą realizację strategii „Europa 2020”, także z wykorzystaniem ustaleń wynikających z Platformy Monitorowania Strategii „Europa 2020”. Prócz tego w sprawozdaniu rocznym Komisji Europejskiej na szczyt wiosenny należy przewidzieć *konkretny rozdział na temat zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych* w realizację strategii.

82. Samorzady lokalne i regionalne w Unii Europejskiej są gotowe wnieść wkład w powodzenie strategii „Europa 2020” w ramach realizacji przyszłej polityki spójności w Europie.

Bruksela, 5 października 2010 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO